

Nd.

57. Frumvarp til laga

[36. mál]

um breyting á lögum nr. 30 27. júní 1921, um erfðafjárskatt.

Flm.: Gísli Jónsson, Jónas Pétursson, Guðlaugur Gíslason, Jónas G. Rafnar,
Sigurður Ágústsson, Gunnar Gíslason, Alfreð Gíslason, bæjarfógeti.

1. gr.

2. gr. laganna orðist svo:

Erfðafjárskattgreiðendum skal skipta í eftirfarandi flokka:

A-flokkur: Það hjóna, sem lifir hitt, niðjar hins látna, kjörbörn og fósturbörn, foreldrar hins látna, afar hans og ömmur.

B-flokkur: Systkini hins látna, arftakar hans, sem arf taka samkvæmt sérstakri erfðaskrá eða gjafabréfi, hvort sem um er að ræða einstaklinga, félög, stofnanir eða sjóði.

C-flokkur: Allir aðrir arftakar, sem falla ekki undir ákvæði A- og B-flokka.

Af erfðafé, sem hverfur til arftaka, skal svara af arfi hvers erfingja um sig:

1. af arfi til A-flokks erfingja 10% — tíu af hundraði —;
2. af arfi til B-flokks erfingja 25% — tuttugu og fimm af hundraði —;
3. af arfi til C-flokks erfingja 50% — fimmtíu af hundraði —.

Skal erfðafjárskatturinn renna allur í erfðafjársjóð, sem stofnaður var með lögum nr. 12 30. jan. 1952.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

G re i n a r g e r ð.

Með lögum nr. 12 30. jan. 1952 er svo fyrir mælt, að erfðafjárskattur samkvæmt lögum nr. 30 27. júní 1921 og arfur samkvæmt 33. gr. erfðalaganna frá 1949 skuli renna í sérstakan sjóð, er nefnist „erfðafjársjóður“. Skal sjóðnum varið til að koma upp vinnuheimilum, vinnustofum og vinnutækjum fyrir öryrkja og gamalmenni í því skyni, að starfsgeta þeirra komi að sem fyllstum notum. Skyldi sjóðurinn fá þessar tekjur frá 1. jan. 1953. Er sjóðurinn í vörzrum Tryggingastofnunar ríkisins, en félagsmálaráðherra tekur ákvarðanir um fjárveitingar úr sjóðnum að fengnum tillögum Tryggingastofnunarnar.

Það verður ekki um það deilt, að með breyttum þjóðfélagsþáttum og vaxandi skilningi á kjörum gamalmenna og öryrkja vex þörf erfðafjársjóðsins til fjárlöflunar, ef hann á að geta sinnt þeim verkefnum, sem lögin mæla fyrir um, svo að verulegu gagni megi koma, enda er það og ljóst, að því betur sem sjóðurinn getur sinnt þeim verkefnum, því léttari verða heildarútgjöld ríkisins til félagsmálanna í landinu. Hitt sýnist og bæði rétt og sjálfsagt, að meginhluti tekna sjóðsins komi frá erfðafé, eftir að framfærsluskyldan hefur í vaxandi mæli verið flutt af ættингum yfir á Tryggingastofnun ríkisins, eins og gert hefur verið með lögum um almannatryggingar. Með tilvisun til þessa þykir því rétt að leggja til, að erfðafjárskatturinn sé allverulega hækkaður af því fé, sem rennur til útarfa samkvæmt gildandi erfðalögum frá 1949, en jafnframt sé skatti af erfðafé til nánustu vandamanna breytt til meira samræmis með tilliti til fjölskyldutengsla og þess, sem almennt á sér stað um fjármálatengsl innan hverrar fjölskyldu. Hefur því þótt rétt að leggja til, að breytt verði nokkuð um flokkun arftaka frá því, sem gildandi lög mæla fyrir um, þegar ákveða skal erfðafjárskatt af því fé, sem til þeirra fellur.

Með 1. gr. þessa frv. er lagt til, að arftakar séu flokkaðir í brjá flokka í stað fjögurra flokka samkvæmt gildandi lögum. Arftakar fyrsta flokks greiði 10% — tíu af hundraði — í erfðafjársjóð af því fé, sem til þeirra fellur sem arfur, en þeir eru sem hér segir: Það hjóna, sem lifir hitt, niðjar hins látna, kjörbörn og fóstur-

börn. Samkvæmt gildandi lögum greiða þessir sömu aðilar nú erfðafjárskatt svo sem lægsti skattstigi laganna mælir fyrir um. Þá er og lagt til í frv., að foreldrum hins látna, afa og ömmu hans sé gert að greiða erfðafjárskatt af því fé, sem þannig fellur til þeirra, samkvæmt skattstiga lægsta flokks, en þessir aðilar greiða nú erfðafjárskatt samkvæmt hærri skattstiga. En allir þessir erfingjar eru í svo nánum tengslum við fjölskylduna, að allt mælir með því, að sami skattstigi sé láttinn gilda um þá alla, er reikna skal þeim skatt af erfðafé. 10% skattur sá, sem lagt er til að aðilum í þessum flokki sé gert að greiða, er nokkru hærri en lægsti núgildandi erfðaskattstigi er, en þegar litið er á skattstigann í heild, sem þessum aðilum er ætlað að greiða eftir, þá verður meðalskattgreiðsla þeirra mjög lík því, sem nú gildir um þessa aðila.

Systkinum hins látna svo og öllum þeim arftökum, sem arf taka samkvæmt erfðaskrám eða gjafabréfum, er samkvæmt frv. ætlað að greiða erfðafjárskatt samkvæmt skattstiga annars flokks, eða 25% — tuttugu og fimm af hundraði —. Er þetta örlitið herra en systkini láttins arfleifanda nú greiða í erfðafjárskatt af fé, sem til þeirra fellur þannig. Hins vegar hækkar skattur af erfðafé, sem fellur í hlut arftaka samkvæmt erfðaskrám eða gjafabréfum, úr tæpum 10% í 25%.

Veigamesta hækkunin er af því fé, sem fellur til arftaka samkvæmt þriðja gjaldflokk, en þar sem hér er um að ræða eingöngu útarfa, þykir rétt að hækka skattinn á þeim arfahluta, svo sem lagt er til í frv., eða í 50% af því fé, sem fellur til þessara arftaka.

Nái frv. þetta fram að ganga, er ljóst, að með því er stofnað til þess, að betur verður búið í framtíðinni að gamalmennum og öryrkjum en verið hefur, að bjargað er þúsundum dagsverka, sem þetta fólk mun enn leggja fram í þjóðarbúið, þegar því er gefin æskileg aðstaða til þess að starfa undir hagstæðum skilyrðum, svo lengi sem kraftar þess leyfa; að með því er stórum hluta af erfðafé safnað saman til að koma í framkvæmd mjög aðkallandi verkum, sem annars mundi tefjast um of að framkvæma; að létt yrði undir með félitum sveitarfélögum að koma upp þeim byggingum, sem hér um ræðir, og skapa með því þeim þegnum sínum, sem venjulega eiga við mestu erfiðleika að striða, betri lifskjör en ella.

Pess er því vænt, að frv. fái skjóta og góða afgreiðslu á þessu þingi.